

“*De Derde Verlichting*” is een sociaaleconomisch manifest en één lang pleidooi voor invoering van een onvoorwaardelijk en universeel basisinkomen. Daarin probeer ik religie zoveel mogelijk uit te bannen, maar ik moet toch even pas op de plaats maken. Volgens Yuval Harari is zoiets als 'religie' nodig om mensen met elkaar verbonden te krijgen. Wetenschap en feitelijkheden doen er niet toe als je mensen achter een idee wilt krijgen. Hm, dat schuurt wel. Volgens die wetmatigheid moeten de ideeën van *De Derde Verlichting* in het algemeen en OBi in het bijzonder dus een soort religieus platform hebben c.q. krijgen. Die paradox alleen al levert volgens mij voldoende stof op voor discussie en doorbordurende schrijfsels. Metaforisch gezien dient met name het idee van een basisinkomen consequent en langdurig vanaf zoveel mogelijk kansels te worden gepredikt. Discipelen en apostelen trekken door de wereld om hét verhaal tot vervelens toe te vertellen. Bonifacius en vele anderen lieten hun leven voor dé boodschap. Komt er witte rook voor een OBi-paus? Momenteel en al decennialang voldoen populistten in de behoefte van mensen aan een geestelijk leider. De geschiedenis staat vol met mensen die het licht echt wel wilden aanhouden, maar waar of wie is de nieuwe Ghandi of Gorbatsjov of zelfs Jezus of Mohammed? Met alle twijfels die monotheïstische religies momenteel omringen wordt het in de vrij nabije toekomst alleen maar ingewikkelder onder invloed van steeds toenemende wetenschappelijk-technologische kennis en ontwikkelingen. Hoe (lang) hou je mythes nog in stand? En waarom zou je ze niet inruilen voor een rationeel volledig verklaarbaar én werkend fenomeen? Ik zie aldus mogelijkheden voor een nieuw religieus concept rond het verlichtingsdenken. Hier bepleit ik nogmaals een humanistische samenleving, waarin alle doelen zijn geherdefinieerd op basis van gelijkwaardigheid onder burgers. Een basisinkomen is daarbij een prima middel (en dus geen doel op zichzelf). Wordt het vervolgens dan een religie oude stijl of kunnen we het een wat moderner aanzicht geven en wellicht een *meme* noemen? Sommigen kennen misschien de *internet meme*, welke is beperkt tot een gimmick met een bewerkte foto die zich (op een snelle wijze) via social media verspreidt. Vooral populair onder jongere surfers. Maar in mijn context gaat het begrip een heel stuk verder. Volgens evolutiebioloog Richard Dawkins en Wikipedia is ‘een meme een zichzelf vermeerderende eenheid van de culturele evolutie, zoals een gen de eenheid is van de biologische evolutie’. Poeh, dat valt nog niet mee. Laat ik *De Derde Verlichting* als meme voorlopig definiëren door te stellen dat het een culturele cocktail betreft van ideeën, waarden, normen en doelstellingen, die door *patients zero* of *influencers* (al dan niet met behulp van technologische hulpmiddelen) onder zoveel mogelijk mensen wordt verspreid. Je zou het derhalve ook kunnen zien als een positieve virale pandemie, waarbij iedere wereldburger in slechts enkele jaren kennismaakt met het concept. Hoe lang duurt het via de traditioneel politieke route?

B I J L A G E

WIKIPEDIA [https://nl.wikipedia.org/wiki/Meme_\(memetica\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Meme_(memetica))

Een **meme** is een begrip uit de [memetica](#) en betekent een [idee](#) of ideeën-stelsel zoals een godsdienst of ideologie, dan wel een techniek of andere menselijke vinding of gebruik dat zich onder informatiedragers verspreidt (tot nu toe voornamelijk menselijke [hersenen](#) en [sociale netwerken](#)), en wordt ook wel omschreven als een besmettelijk informatiepatroon. Een meme is een zichzelf vermeerderende eenheid van de [culturele](#) evolutie, zoals een [gen](#) de eenheid is van de biologische [evolutie](#).

Het begrip is in 1976 geïntroduceerd in zijn boek *The Selfish Gene* door de [bioloog Richard Dawkins](#) die bij de naamgeving wilde aansluiten bij het Engelse woord *memory* (geheugen) en bij de Oudgriekse woorden *mimema* (μίμημα) en *mimesis* (μίμησις) voor nabootsing of imitatie. Deze laatste betekenis is verschoven naar die van "culturele overdracht".^[1]

In het Nederlands komt zowel de vernederlandste uitspraak /memə/ voor met het meervoud 'memen', als de van het Engels overgenomen uitspraak /mi:m/ met het meervoud 'memes'. Deze laatste vorm wordt vooral gebruikt voor de zogenaamde [internetmemes](#).

Een meme wordt verondersteld analoog aan een gen te functioneren. Gelijkerwijs kan ze [mutaties](#) ondergaan en zich daardoor succesvoller verspreiden. De meme kan uitsterven of in een slapende toestand verblijven als ze 'uit de tijd' raakt. Memen worden ook vergeleken met [software](#) die overgaat van de ene [computer](#) of [netwerk](#) naar andere.

Memen kunnen delen bevatten van feiten, ideeën, talen, melodieën, ontwerpen, morele en esthetische waarden, vaardigheden en al het andere dat normaliter wordt aangeleerd en doorgegeven aan anderen. Het succes van een meme zou men kunnen afmeten aan het aantal [informatieverwerkende](#) en -dragende eenheden dat ermee "besmet" is, cq. raakt. Het succes van een meme zegt echter niets over de waarde of de kwaliteit ervan. Zo kunnen er zeer succesvolle memen zijn die niet-kloppende informatie bevatten (bijvoorbeeld [pseudo-wetenschap](#) en de grote [wereldgodsdiensten](#) die veel, wetenschappelijk gezien, hoogst onwaarschijnlijke of zelfs aantoonbaar foute beweringen verkondigen^[2]) of zijn er succesvolle memen die toch door het overgrote deel van de bevolking worden verworpen (zoals verschillende vormen van extremisme). Bij culturele memen is de kwaliteit ervan subjectief (een kwestie van smaak).

Volgens [Richard Dawkins](#) in zijn boek "The Selfish Gene" (in het Nederlands vertaald als "De zelfzuchtige genen") kunnen memen, net als genen, "samenwerken", zo zijn conservatieve memen vaak gecombineerd met rechtse memen, en vele religies met geloof in leven na de dood. Deze "samenklontering" van memen noemde hij "memencomplexen".

Voorbeelden:

- Een goed voorbeeld van krachtige memen zijn wereld[religies](#). Van de ene [generatie](#) aan de andere doorgegeven vinden steeds kleine veranderingen plaats. Grote mutaties vinden bv. plaats bij een [reformatie](#). Sommigen zien de [secularisatie](#) van bepaalde richtingen in de christelijke godsdienst als een teken van een succesvolle meme. Een "starre" en moeilijk veranderende godsdienst zal volgens deze memetheorie versplinteren in een "succesvol" gesecculariseerd deel en (talloze) kleine afsplitsingen.
- [Taal](#).
- [Mode](#) en andere [rages](#).
- [Ideologieën](#) zoals het [kapitalisme](#), [communisme](#) en [fascisme](#).
- Voorbeelden van memen die door Dawkins worden aangedragen zijn: herkenningsmelodieën, Bijbelse typen, logo's en spreekwoorden.